

Toelichting op de IAK vragen – Conceptwetsvoorstel uitbreiding slachtofferrechten

1. Wat is de aanleiding?

Aanleiding voor dit wetsvoorstel zijn enkele in de Meerjarenagenda slachtofferbeleid 2018-2021 toegezegde maatregelen (Kamerstukken II 2017/18, 33552, nr. 43) . Ook geeft dit wetsvoorstel uitvoering aan het regeerakkoord (Bijlage bij Kamerstukken II 2017/18, 34700, nr. 34) en aan enkele toezeggingen die zijn gedaan aan de Tweede Kamer.

2. Wie zijn betrokken?

Bij dit wetsvoorstel zijn de politie, het openbaar ministerie, de rechtspraak en de advocatuur betrokken, evenals het Schadefonds geweldsmisdrijven en Slachtofferhulp Nederland. Deze organisaties worden betrokken bij de (formele) consultatie vanwege hun kennis over de uitvoeringsaspecten die aan de voorgestelde maatregelen zijn verbonden.

3. Wat is het probleem?

De positie van het slachtoffer in het strafproces kent op punten nog tekortkomingen. Zo behoren stieffamilieleden niet tot de kring van wettelijk spreekgerechtigden. Ook is in de wet niet expliciet vastgesteld wanneer het spreekrecht kan worden uitgeoefend en ontbreekt het aan een spreekrecht indien op de tbs-verlengingszitting over de voorwaarden wordt gesproken waaronder een (voorwaardelijke) beëindiging van dwangverpleging kan plaatsvinden. Het huidige Wetboek van Strafvordering bevat bovendien geen verschijningsplicht voor verdachten van ernstige zeden- of geweldsmisdrijven, waardoor het voorkomt dat deze zaken worden afgedaan zonder dat de verdachte op het onderzoek op de terechtzitting of de uitspraakzitting is verschenen. Dit is in het algemeen onwenselijk, maar doet ook af aan de mogelijkheid die het slachtoffer door middel van het spreekrecht wordt geboden om zich bij het voordragen van zijn verklaring in het bijzonder tot de verdachte te richten.

4. Wat is het doel?

Het wetsvoorstel heeft tot doel de positie van het slachtoffer in het strafproces nader te versterken.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Het slachtoffer is een belangrijke deelnemer aan het strafproces. Het is van belang dat zijn positie daarin nader wordt versterkt en dat de wetgeving op dit punt actueel blijft.

6. Wat is het beste instrument?

Wetgeving (primair strafvorderlijk).

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Een bepaalde categorie verdachten wordt door dit wetsvoorstel verplicht op het onderzoek op de terechtzitting en de uitspraakzitting te verschijnen. Dit brengt voor die verdachte extra plichten met zich. Verder voorziet het wetsvoorstel in een versteviging van de rechtspositie van burgers zijnde slachtoffers.

Voor uitvoeringsinstanties betekent het voorstel een toename van het aantal vervoersbewegingen (tussen penitentiaire inrichtingen en de rechtbanken) en het aantal zittingen (naar verwachting vooral in het geval van uitspraakzittingen). Het spreekrecht op de tbs-verlengingszitting heeft effect op het verloop en de duur van deze zitting.